Hukuk Bölümü 2004/86 E., 2005/29 K.

- **KAMU HİZMETİNİN YÜRÜTÜLMESİ SIRASINDA UĞRANILAN ZARARIN GİDERİLMESİ İÇİN AÇILAN TAM YARGI DAVASI**
- **VEKİL AVUKATIN KAMULAŞTIRMADAN VAZGEÇİLMESİ NEDENİYLE ZARARA UĞRADIĞI GEREKÇESİYLE AÇTIĞI DAVA**

- 2577 S. İDARİ YARGILAMA USULÜ KANUNU [Madde 2]
- 2942 S. KAMULAŞTIRMA KANUNU [Madde 21]
- 2942 S. KAMULAŞTIRMA KANUNU [Madde 24]

"İçtihat Metni"

OLAY : 27.6.1996 tarihinde onanlı 1/25000 ölçekli planda "Ünye Organize Sanayi Bölgesi" olarak ayrılan Ordu İli, Ünye İlçesi, Yüceler ve Çöreğikızılcakese köyleri sınırları içinde bulunan saha, Sanayi ve Ticaret Bakanlığının isteği ve Maliye Bakanlığının uygun bulması üzerine Arsa Ofisi'nce kamulaştırma kapsamına alınmış; 594.333 m2 yüzölçümlü 61 adet taşınmaz için Kıymet Takdir Komisyonunca 17.7.1997 tarihi itibariyle 442,200,000,000.- lira kamulaştırma bedeli takdir edilmiş; bu bedelin avans karşılığı olarak istendiği Ünye Organize Sanayi Bölgesi Müteşebbis Teşekkülünce 95,225,000,000.- TL. ödenerek 162.347,57 m2 yüzölçümlü 14 adet taşınmazın kamulaştırılmasının istenilmesi üzerine, sözkonusu 14 adet taşınmaz, Ofis tarafından bedeli peşin ödenmek suretiyle kamulaştırılmış; ancak taşınmaz maliklerince Ofis aleyhine kamulaştırma bedelinin arttırılması için açılan davalarda 2.10.1998 tarihi itibariyle talep edilen bedel farkı tutarı 779,195,554,514.- liranın, faiz ve masraflarıyla birlikte, Bölgeye kredi desteği sağlanamadığından mevcut imkanlarla karşılanamayacağını bildiren Müteşebbis Heyetinin kamulaştırmadan vazgeçilmesini istemesi üzerine, Arsa Ofisince uygun görüş belirtilerek 2942 sayılı Kamulaştırma Kanunu'nun 21. maddesine göre kamulaştırmadan vazgeçilmesi yolunda yapılan teklif, Bakanlık (Devlet) Makamınca olura bağlanmıştır.

Samsun Barosuna kayıtlı olarak serbest avukatlık yapan davacı, 1.10.1998 - 18.11.1998 tarihleri arasında düzenlenen 15 adet sözleşme ile belirlenen avukatlık ücretlerinin tamamı mahkemece karar verildiğinde ödenmek koşuluyla, maliklerinden vekaletini aldığı 14 adet taşınmazın kamulaştırma bedellerinin artırılması istemiyle açtığı davalarda Ünye Asliye Hukuk Mahkemesi'nce hükmedilen fark bedellerin faiz ve masraflarıyla birlikte tahsili için icra takibi başlatmış; ancak, Arsa Ofisince kamulaştırmadan vazgeçildiğine ilişkin Bakanlık oluru ibraz edilmek suretiyle temyiz edilen kararların "... vazgeçme konusunda yerel mahkemece karar verilmek üzere ..." bozulmasına dair Yargıtay kararlarına Mahkemece uyularak "karar verilmesine yer olmadığı" yolunda karar verilmesi nedeniyle, sözkonusu kararlarda Avukatlık Asgari Ücret Tarifesine göre hükmedilen vekalet ücretini almakla birlikte, avukatlık ücret sözleşmesinde belirlenen ücretlerin ödenmesini de müvekkillerinden istemiş ise de, işin bu duruma gelmesinde kusurlarının olmadığından bahisle kamulaştırma nedeniyle topraklarını işleyemediklerinden ödeme güçlerinin bulunmadığını ve taahhütlerini yerine getiremeyeceklerini bildirmişlerdir.

Davacı, kamulaştırmadan vazgeçme işleminin geri alınması veya yeni bir işlem yapılması istemiyle müvekkilleri adına 13 dilekçe ile yaptığı başvuruların Arsa Ofisince 23.8.2000 günlü yazı ile reddedilmesi nedeniyle uğradığını ileri sürdüğü 90,000,000,000.- TL. maddi ve 3,000,000,000.- TL. manevi olmak üzere toplam 93,000,000,000.- TL. zararın davalı idareden tahsiline karar verilmesi istemiyle, 3.10.2000 gününde idari yargı yerinde dava açmıştır.

ORDU İDARE MAHKEMESİ; 24.10.2000 gün ve E: 2000/524, K: 2000/566 sayı ile, 2942 sayılı Kamulaştırma Kanunu'nun 21. maddesinde, idarelerin kamulaştırmanın her safhasında kamulaştırma kararı veren ve onaylayan yetkili merciin kararı ile kamulaştırmadan tek taraflı olarak kısmen veya tamamen vazgeçebileceği hükmünün yer aldığı, 24. maddenin ikinci fıkrasında ise, 24. madde ile 21, 22 ve 23. maddelerinin uygulanmasından doğacak anlaşmazlıkların adli yargıda çözümleneceğine işaret edildiği, kamulaştırmadan vazgeçme işleminin ve bu bağlamda davacının vazgeçme işleminin geri alınması isteminin reddi yolunda tesis edilen işlemin yargısal denetimi 2942 sayılı Yasa'nın anılan 24. maddesi uyarınca adli yargı yerlerinde yapılacağından bu işlemler nedeniyle oluştuğu ileri sürülen maddi ve manevi zararların ödenmesi istemiyle açılan davanın görüm ve çözümünde adli yargı yerlerinin görevli olduğu gerekçesiyle görevsizlik kararı vermiş; bu karar, DANIŞTAY ALTINCI DAİRESİ'nin 20.3.2002 gün ve E: 2001/370, K: 2002/1762 sayılı kararıyla onanmak suretiyle kesinleşmiştir.

Davacı, bu kez, davalı idarenin kamulaştırmadan vazgeçme hakkını kötüye kullanması suretiyle ikinci vazgeçme işlemi sonucu sebebiyet verdiği 90,000,000,000.- TL. maddi zararının 12.7.2000 tarihinden itibaren faiziyle birlikte davalı idareden tahsiline karar verilmesi istemiyle, 27.12.2002 gününde adli yargı yerinde dava açmıştır.

ANKARA 6. ASLİYE HUKUK MAHKEMESİ; 8.1.2003 gün ve E: 2003/13, K: 2003/753 sayı ile, Kamulaştırma Kanununa göre, kamulaştırmayı yapan idare Kıymet Takdir Komisyonunun belirlediği kamulaştırma bedelini malikler adına bankada bloke ettikten sonra kamulaştırma evraklarını noter aracılığıyla ilgililere tebliğ edeceği, tebliğden itibaren taşınmazı kamulaştırılan kişinin 1 aylık hak düşürücü sürede bedeli az bulması halinde bedel artırma davası açacağı, tebliğ ya da haricen öğrenme tarihinden itibaren hak düşürücü sürede bedeli az bulması halinde bedel artırma davası açılmaz ise kararın kesinleşeceği, olayda hak düşürücü süre içerisinde bedel artırma davalarının açıldığı, Kamulaştırma Kanununa göre gerçek bedellerin bilirkişi aracılığıyla tespit edilerek kararın verildiği ve kesinleştiği; bu safhadan sonra ilamların takibe konulduğu, bundan sonra artık çıkacak uyuşmazlıkların çözümünde Kamulaştırma Kanununun uygulanmasından söz edilemeyeceği, davacı tarafından isteğinin bedel artırma davalarında hükmedilen vekalet ücretine ilişkin olmadığını fakat zararının davalı idarenin kamulaştırma işleminden vazgeçmesi nedeniyle meydana geldiğini belirttiği, davacının zararı ile davalı idarenin kamulaştırma işleminden vazgeçmesi arasında illiyet bağı bulunup bulunmadığını İdari Yargının değerlendireceği, İdari Yargılama Usulü Kanununa göre idarenin işlem ve eylemlerinden zarara uğrayan kişilerin zararını İdari Yargıya açacakları tam yargı davası ile talep edebilecekleri gerekçesiyle görevsizlik kararı vermiş; bu karar, YARGITAY 4. HUKUK DAİRESİ'nin 22.4.2004 gün ve E: 2004/3770, K: 2004/5368 sayılı kararıyla onanmak suretiyle kesinleşmiştir.

İNCELEME VE GEREKÇE: Uyuşmazlık Mahkemesi Hukuk Bölümü'nün, Tülay TUĞCU'nun Başkanlığında, Üyeler: M. Lütfü ÜÇKARDEŞLER, Coşkun ÖZTÜRK, Serap AKSOYLU, Z. Nurhan YÜCEL, Abdullah ARSLAN ve H. Hasan MUTLU'nun katılımlarıyla yapılan 16.5.2005 günlü toplantısında,

I- İLK İNCELEME: Dosya üzerinde 2247 sayılı Yasanın 27. maddesi uyarınca yapılan incelemeye göre, adli ve idari yargı yerleri arasında anılan Yasa'nın 14. maddesinde öngörülen biçimde olumsuz görev uyuşmazlığı doğduğu, adli yargı dosyasının 15. maddede belirtilen yönteme uygun olarak davacının istemi üzerine sona görevsizlik kararını veren mahkemece Uyuşmazlık Mahkemesi'ne gönderildiği ve usule ilişkin herhangi bir noksanlık bulunmadığı anlaşıldığından görev uyuşmazlığının esasının incelenmesine oybirliği ile karar verildi.

II- ESASIN İNCELENMESİ: Raportör-Hakim İsa YEĞENOĞLU'nun davanın çözümünde adli yargının görevli olduğu yolundaki raporu ile dosyadaki belgeler okunduktan; ilgili Başsavcılarca görevlendirilen Yargıtay Cumhuriyet Savcısı Mustafa EKİNCİ'nin davada adli yargının; Danıştay Savcısı Nevzat ÖZGÜR'ün ise idari yargının görevli olduğu yolundaki yazılı ve sözlü açıklamaları da dinlendikten sonra GEREĞİ GÖRÜŞÜLÜP DÜŞÜNÜLDÜ:

KARAR : Dava, bedel artırma davalarının vekili olan davacının, Arsa Ofisince kamulaştırmadan vazgeçilmesi nedeniyle uğradığı maddi zararın davalı idarece giderilmesi isteminden ibarettir.

Ortada, kamulaştırmadan vazgeçilmesi nedeniyle 2942 sayılı Kamulaştırma Kanunu'nun 21. ve 24. maddelerine göre taşınmazların malikleri adına vekil sıfatıyla açılmış bir dava olmadığı gibi, uyuşmazlığa konu edilen davada taşınmaz maliklerinin uğradığı iddia edilen zararlardan dolayı kanuni halefiyet de sözkonusu değildir.

Arsa Ofisi Genel Müdürlüğü, 29.4.1969 tarih ve 1164 sayılı Arsa Ofisi Kanunu ile, arsaların aşırı fiyat artışlarını önlemek amacıyla tanzim alış ve satış yapmak; konut, sanayi, eğitim, sağlık ve turizm yatırımları ve kamu tesisleri için arazi ve arsa sağlamak üzere Maliye Bakanlığına (28.5.1999 tarih ve Mükerrer 23708 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan Kararname ile Başbakanlığa) bağlı, kamu tüzel kişiliğini haiz ve döner sermayeli bir kuruluş olarak kurulmuştur.

Anayasa'nın 125. maddesinin son fıkrasında, idarenin kendi eylem ve işlemlerinden doğan zararı ödemekle yükümlü olduğu kurala bağlanmış; 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun 2/1-b. maddesinde, idari eylem ve işlemlerden dolayı hakları ihlal edilenler tarafından açılan tam yargı davaları, idari dava türleri arasında sayılmıştır.

Buna göre, çeşitli sektörlerin ihtiyaç duyduğu arsaların üretilmesi yolunda Yasa ile kurulan kamu hizmetini yürütmekle görevli bulunan Arsa Ofisince, bu hizmeti yürüttüğü sırada kamu gücüne dayalı, resen ve tek yanlı olarak tesis edilen idari nitelikteki işlemleri nedeniyle uğranıldığı ileri sürülen zararların giderilmesi istemiyle Ofis aleyhine açılan davada, olayda kamu hizmetinin yöntemine ve hukuka uygun olarak yürütülüp yürütülmediğinin, zararın doğumunda hizmet kusuru veya başka nedenle idarenin sorumluluğu bulunup bulunmadığının İdare hukuku ilkelerine göre saptanması gerekeceğinden, 2577 sayılı Yasa'nın 2/1-b. maddesinde sayılan tam yargı davası kapsamında bulunan davanın görüm ve çözümünde idari yargı yerleri görevli bulunmaktadır.

Açıklanan nedenlerle, İdare Mahkemesi'nce verilen görevsizlik kararının kaldırılması gerekmektedir.

SONUÇ : Davanın çözümünde İDARİ YARGININ görevli olduğuna, bu nedenle Ordu İdare Mahkemesi'nin 24.10.2000 gün ve E: 2000/524, K: 2000/566 sayılı GÖREVSİZLİK KARARININ KALDIRILMASINA, 16.5.2005 gününde OYBİRLİĞİ İLE KESİN OLARAK karar verildi.